

Oppgavene som begge skal besvares lyder:

1. Redegjør for en sentral menneskerettighet innenfor helsesretten og hvordan den kommer til uttrykk i helselovene.
2. Redegjør for hvordan nærmeste pårørende defineres, og hvilken rolle denne personen har sammenlignet med en verge.

Det er en hjemmeeksamen med tilgang på alle hjelpemidler. Det er en ordbegrensning på 2500 ord. Det vil være vanskelig å besvare oppgaven på en fullgod måte uten å være i nærheten av denne grensen.

1. Studenten skal velge en sentral menneskerettighet innenfor helsesretten. Studenten har stor frihet i hvilken menneskerett som presenteres. I pensum er frihetsrettigheter, beskyttelsesrettigheter og retten til ikke å bli diskriminert behandlet.

Frihetsrettigheter (autonomi) ligger til grunn for legalitetsprinsippet i Grunnloven § 113, eller i retten til privatliv og familieliv i Grunnloven § 102 og EMK art. 8 ev. flere frihetsrettigheter. Frihetsrettigheter kommer blant annet til uttrykk ved samtykkeordninger i pbrl. kap. 4, retten til informasjon og medvirkning i pbrl. §§ 3-1, 3-2 og flg. Retten til privatliv må ses i sammenheng med regler om konfidensialitet og taushetsplikt, samt unntak fra denne plikten.

Retten til helse i ØSK art. 12 må ses i sammenheng med retten til nødvendig og forsvarlig helsehjelp i pbrl. §§ 2-1 a og 2-1 b, helsevirksomheters plikter, samt "sørge for" ansvaret for kommunene og de regionale helseforetakene.

Retten til liv i Grunnloven § 93 og EMK art. 2 kan ses i sammenheng med øyeblikkelig hjelp plikten i hpl. § 7, bestemmelser som gir grunnlag for tvang for å motvirke fare for liv og helseskade, deling av ellers taushetsbelagte opplysninger ved fare for liv. Denne menneskeretten er også et grunnlag for smittevernloven bestemmelser om smittevern tiltak. Det er et pluss dersom studenten ser at disse bestemmelsene også vil være et inngrep i den enkeltes autonomi.

Menneskerettigheter i helseretten og sammenhenger med lover er gjennomgått i forelesninger.

Menneskerettigheter behandles i pensum (Befring, A.K. Helseretten, Cappelen Damm 2022). Menneskerettigheter innenfor helseretten omtales på generell basis på s. 31 flg. og s. 85 flg. og i tilknytning til helserettslige temaer på s. 138: retten til liv i Grunnloven § 93 og EMK art. 2, og forsvarlighet, og s. 184 flg.: om retten til helse i ØSK art. 12 og likebehandling (s. 253) og retten nødvendig helsehjelp i pbrl. kap. 2. Det er omtalt i tilknytning til tvang på s. 277 og 371. Retten til privatliv i EMK art. 8 og Grunnloven § 102, yringsfriheten og taushetsplikter er behandlet fra s. 494 flg. og på s. 530. Menneskerettigheter som grunnlag for smittevern og beredskap er behandlet på s. 651 - 653 og s. 713-716.

2. Nærmeste pårørende defineres i pbrl. § 1-3 b. Pasienten velger selv hvem som skal være nærmeste pårørende. Dersom pasienten er ute av stand til å velge skal det tas utgangspunkt i kriteriene som er i bestemmelsen og den rekkefølgen som er listet opp.

Nærmeste pårørende har rettigheter til informasjon og innsyn i pasientjournal etter pbrl. § 3-3 og 5-1, medvirkning dersom pasienten ikke er samtykkekompetent, se pbrl. §§ 3-1 og 4-6,

Det kan ikke forventes mye når det gjelder vergeordningen. Det fremgår av opplistingen i pbrl. § 1-3 b at vergen kan velges som nærmeste pårørende, etter ektefelle mv. og familie dersom helsepersonell må ta valget. Forøvrig har ikke vergen rettigheter etter helselovene. Taushetsplikten vil gjelde overfor verge.

Foreldre eller personer med foreldreansvar er i en særstilling når pasienten er under 18 år, jf. pbrl. §§ 3-4, 4-3 og 4-4., og skal som hovedregel ha samme informasjon om barnet under 16 år som grunnlag for samtykke.

Temaet er behandlet under forelesning og er omtalt flere steder i pensum, i all hovedsak på s. 58. og 282.